

مقایسه استانداردهای حسابداری ملی، بین‌المللی و آمریکایی

جلد اول: پشتیبان کتابهای حسابداری میانه

ترجمه و گردآوری:

دکتر محسنه رزاده

عضو هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد

دکتر آمنه بدرافشان

عضو هیات علمی دانشگاه بین‌المللی امام رضا

رضا حسینی‌پور

عنوان و نام پدید آور	مقایسه استانداردهای حسابداری ملی، بین‌المللی و آمریکایی/ ترجمه و گردآوری رضا حصارزاده، آمنه بذرافشان، رضا حسینی‌پور.
مشخصات نشر	تهران: ترمه، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	ج: جدول، نمودار.
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۹۷۸-۵۱۸-۹
یادداشت	عنوان اصلی: Wiley ... interpretation and application of international financial reporting standards
یادداشت	این کتاب قبلاً تحت عنوان "یادها و نیایدها در پذیرش و نخستین کاربری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی" با ترجمه مصطفی دیلمی‌پور توسط انتشارات انوار الهی در سال ۱۳۹۴ منتشر شده است
یادداشت	واژه‌نامه.
یادداشت	کتابنامه.
مندرجات	ج: ۱- پشتیبان کتابهای حسابداری میانه
عنوان دیگر	یادها و نیایدها در پذیرش و نخستین کاربری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی
موضوع	حسابداری - استانداردها
موضوع	استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی
موضوع	International financial reporting standards
موضوع	صورت‌های مالی - استانداردها
وضعیت فهرست نویسی	فیفا
شناسه افزوده	تهران، آمنه، ۱۳۶۳ - مترجم
شناسه افزوده	حسینی‌پور، رضا، ۱۳۶۷ - مترجم
شناسه افزوده	حصارزاده، رضا، ۱۳۶۴ - مترجم
رده بندی کنگره	۶۷۱/۰۲۱
رده بندی دیویی	۶۵۰ - ۲۵ - ۵۶۱۶ - HF
شماره کتابشناسی ملی	۴۱۷۵۲۴

نام کتاب:	مقایسه استانداردهای حسابداری ملی، بین‌المللی و آمریکایی
ترجمه و گردآوری:	رضا حصارزاده، آمنه بذرافشان، رضا حسینی‌پور
صفحه آرای:	نگارندگان
طراح جلد:	نگارندگان
نوبت چاپ:	چاپ اول ۱۳۹۵
ناشر:	انتشارات ترمه
تیراژ:	۱۰۰۰ نسخه
لیتوگرافی:	فرا نقش
چاپ و صحافی:	رسم - چاوش
قیمت:	۱۲۰,۰۰۰ ریال
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۹۷۸-۵۱۸-۹

آدرس ناشر: تهران- خ انقلاب- خ ۱۲ فروردین- پلاک ۲۸۶، طبقه دوم، واحد ۸
تلفن: ۶۶۹۶۱۷۶۹-۶۶۹۶۱۸۰۴

دفتر فروش انتشارات ترمه و مرکز فروش شهرستان‌ها:
تهران- خ انقلاب- خ ۱۲ فروردین- پلاک ۲۸۶، طبقه اول، واحد ۴
تلفن: ۶۶۴۸۱۵۱۴ - ۶۶۹۵۷۰۲۱

فکس: ۶۶۹۵۷۱۲۰

برای اطلاع از نحوه خرید اینترنتی انتشارات ترمه به وبسایت ما به آدرس زیر مراجعه فرمایید.

Info @ termehbook.ir www.termehbook.ir

تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کل یا جزء، به هر صورت
اچاپ، کپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است

پیش‌گفتار

نقد اندر پرده وحدت یار ابر رحمت را بروی ما بار
اتحاد و انجم از حکمت است انفراد و انحصار از غفلت است
کران کنانت آخرینوست عاقلان را لطف در گفتار است
قاسمی

طی سالیان اخیر و به ویژه پس از سال ۱۳۵۷، بکارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در سطح صورتهای مالی تلفیقی، بحث چگونگی آموزش استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، به یکی از مهمترین مباحث دانشگاهی و حرفه‌ای تبدیل شده است. به ویژه آنکه با توجه به محتوای مقررات موجود، جامعه دانشگاهی و حرفه‌ای باید به آموزش و یادگیری همزمان استانداردهای حسابداری ایران و استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی پردازند. در این میان، مبحث چگونگی آموزش استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در مقطع کارشناسی نیز برجسته‌تر است زیرا منابع آموزشی فارسی کاملاً مبتنی بر استانداردهای حسابداری ایران و منابع آموزشی انگلیسی نیز مبتنی بر سایر استانداردهای حسابداری (نظیر استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی یا اصول حسابداری پذیرفته همگانی آمریکا) می‌باشد.

نگارندگان کتاب حاضر با بررسی تجربیات کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه و با در نظر گرفتن مجموعه شرایط موجود در کشور، به این نتیجه رسیده‌اند که یکی از عملگرایانه و بهینه‌ترین رویکردهای آموزشی در مقطع کارشناسی این است که منابع آموزشی فارسی، به

عنوان مبنای آموزش قرار داده شود و همزمان تفاوت‌های استانداردهای حسابداری ایران و استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به صورت مقایسه‌ای تبیین گردد.

با همین منطق، نگارندگان با تهیه مجموعه پیش‌رو سعی نموده‌اند، نکات کلیدی تفاوت‌های استانداردهای حسابداری ایران و استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را تبیین نمایند. لذا در جلد اول، تفاوت‌های استانداردهای حسابداری ایران و استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در چارچوب حسابداری میانه ۱ و ۲ (که پایه‌ای‌ترین دروس حسابداری برای آموزش استانداردهای حسابداری به شمار می‌رود) در جلد اول ارائه گردید. امید می‌رود در جلد دوم سایر تفاوت‌ها در چارچوب حسابداری پیشرفته و مباحث جاری ارائه شود.

شایان ذکر است با توجه به اینکه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و اصول حسابداری پذیرفته شده در آمریکا در حال همگرایی می‌باشند، انتظار می‌رود استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی آتی، رأی‌بندی از استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی فعلی و اصول حسابداری پذیرفته شده آمریکا باشد. بنابراین علاوه بر استانداردهای حسابداری ایران و استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، اصول حسابداری پذیرفته همگانی آمریکا نیز در این کتاب مورد توجه قرار گرفته است.

روش‌شناسی تحریر این کتاب عمدتاً بر اساس سه گام اصلی بنا شده است:

(۱) ترجمه انواع منابعی که به بررسی تفاوت‌های استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و اصول حسابداری پذیرفته همگانی آمریکا پرداخته‌اند. تدوین گزارشهای کمیسیون بورس اوراق بهادار آمریکا، کتابهای حسابداری میانه نوشته شده در آمریکا، گزارش‌های موسسات بزرگ حسابرسی و ...

(۲) بررسی بندهای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی غالباً با تأکید بر بندهای برجسته، بندهای مرجع استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در صورتهای مالی نمونه موسسات بزرگ حسابرسی، مثالهای کتابهای راهنمای نوشته شده توسط موسسات بزرگ حسابرسی، صورتهای مالی نمونه موسسات بزرگ حسابرسی و ...

(۳) تطبیق محتوای استانداردهای حسابداری ایران با محتوای نکات برگرفته شده در

گامهای (۱) و (۲)

علاوه بر این سه گام اصلی، نگارندگان کتاب از سایر منابع معتبر موجود که در کتابنامه اشاره شده است، برای تکمیل مباحث استفاده نموده‌اند. نگارندگان کتاب امیدوارند این روش‌شناسی به طور نسبتاً کاملی، تفاوت‌های کلیدی استانداردهای حسابداری ایران نسبت به استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و اصول حسابداری پذیرفته همگانی آمریکا را در چارچوب مقتضیات کتابهای حسابداری میانه و مقطع کارشناسی حسابداری پوشش دهد.

با عنایت به توضیحات بالا، چهار پیش‌فرض زیربنای تهیه کتاب به این شرح بوده است. کتاب مد نظر، مطابق با هدف کتاب:

- (۱) باید به عنوان یک پشتیبان و ضمیمه کتابهای حسابداری میانه موجود نوشته شود.
 - (۲) باید در -حواشی- دانش‌جویان مقطع کارشناسی نوشته شود.
 - (۳) باید تدریس آن چهار ربع زمانی ترمهای تحصیلی در دانشگاه امکانپذیر باشد.
 - (۴) باید از تکرار آنچه در سرفصلهای کتابهای حسابداری میانه بیان شده است، اجتناب نماید.
- البته این چهار پیش‌فرض، در عمل به چالش‌هایی مواجه می‌باشد. برای مثال در فصل سوم کتاب، برای توضیح تفاوت‌های صورتهای صورتی مبتنی بر استانداردهای حسابداری ایران و همتاهای بین‌المللی و آمریکایی، به ناچار باید از مثال‌ها استفاده کرد که دانشجوی در فصلهای بعدی با آنها آشنا می‌شود. البته این چالشها در کتابهای حسابداری میانه موجود (به ویژه در فصلهای آغازین) نیز وجود دارد. بنابراین شاید بهتر باشد، کتاب حاضر با چند فصل تاخیر، آموزش داده شود یا مطالعه گردد. به عبارت دیگر بهتر است رمانت اول، فصل این کتاب تدریس گردد که حداقل فصلهای مختلف مرتبط با صورتهای مالی اساسی در کتابهای حسابداری میانه (۱) تدریس شده باشد. این تاخیر کمک خواهد کرد که دانشجوی با ذهن آماده‌تری به یادگیری تفاوت استانداردهای ملی با همتاهای بین‌المللی و آمریکایی بپردازد.
- در نهایت، انتظار می‌رود دانشجویان علاقه‌مند، پس از مطالعه کتابهای حسابداری میانه و این کتاب و احتمالاً مطالعه نسبی منابع انگلیسی، حداقل توانایی برای ورود مستقیم به متن استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را داشته باشند.

در پایان، بیان چند نکته را لازم می‌دانیم. اولاً اگرچه دغدغه اصلی نگارندگان کتاب، آموزش دقیق و در عین حال قابل فهم و در حد حوصله دانشجویان مقطع کارشناسی بوده است. با این حال ممکن است مواردی از اندیشه و قلم نگارندگان بازمانده باشد. بنابراین، دریافت هرگونه نظرات انتقادی، نکات اصلاحی، نکات اجرایی و سایر پیشنهادهای خوانندگان محترم، سبب امتنان اینجانبان و بهبود کیفیت این نوشته در چاپهای بعدی خواهد شد. ثانیاً لازم است از آقای حمید خادم و آقای سید احسان حسینی که در بازخوانی و ارایه نظرات ارزشمند، به بهبود این نوشته کمک نموده‌اند، تشکر کنیم. ثالثاً بایستی مراتب سپاس خود را از مدیریت محترم انتشارات ترمه و سرکار خانم‌ها صیاد، غمگسار و عبداللّهی که در آماده‌سازی کتاب حاضر اینجانبان را یاری نموده‌اند، اعلام نماییم.

با احترام

رضا سارزاده

Hezarzadeh@um.ac.ir

آمنه بذرافشان

Bzrafshan@Imamreza.ac.ir

رضا حسینی‌پور

Reza.hosseiniipour@stu.um.ac.ir

بهار ۱۳۹۵

فهرست فصلها

۱	فصل اول: کلیات
۲۷	فصل دوم: مفاهیم نظری گزارشگری مالی
۳۵	فصل سوم: صورتهای مالی
۷۷	فصل چهارم: موجودی نقد و معادلها
۸۷	فصل پنجم: موجودی مواد و کالا
۹۳	فصل ششم: داراییهای ثابت مشهود
۱۰۵	فصل هفتم: داراییهای نامشهود
۱۱۳	فصل هشتم: سرمایه گذاریها
۱۳۱	فصل نهم: بهیهای جاری، غیرجاری و احتمالی
۱۳۹	فصل دهم: حقوق صاحبان سرمایه
۱۴۷	فصل یازدهم: مالیات بر درآمد
۱۵۷	فصل دوازدهم: تغییرات حسابداری و اصلاح اشتباه
۱۶۳	فصل سیزدهم: سایر موضوعات گزارشگری مالی
۱۶۹	فصل چهاردهم: حسابداری واحد های تجاری کوچک و متوسط

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات	۱
۱- مقدمه	۱
۲- چالشها و منافع بکارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی	۲
چالشها	۲
برخی راه‌حلها	۴
منافع	۵
۳- پشتوانه‌های قانونی بکارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی	۶
۴- آموزش استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و رویکرد این کتاب	۱۰
۵- استانداردهای حسابداری ایران	۱۱
تاریخچه	۱۱
رویکرد استانداردهای حسابداری ایران	۱۲
۶- استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی	۱۴
تاریخچه	۱۴
مفهوم استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی	۱۶
میزان استقبال از بکارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در جهان	۱۸
۷- اصول حسابداری پذیرفته همگانی آمریکا	۱۹
چرا این کتاب به اصول حسابداری پذیرفته همگانی آمریکا می‌پردازد؟	۱۹
تاریخچه	۲۱
مفهوم اصول حسابداری پذیرفته همگانی آمریکا	۲۲
۸- مفهوم ارزش منصفانه	۲۴
۹- ملاحظات اختصاصی نخستین دوره گزارشگری طبق استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی	۲۵
تاریخ گذار	۲۶
فصل دوم: مفاهیم نظری گزارشگری مالی	۲۷
۱- مقدمه	۲۷

۲۸	۲- سیاست و استانداردهای حسابداری
۳۰	۳- کاربرد مفاهیم نظری (چارچوب مفهومی) گزارشگری مالی
۳۱	۴- استفاده کنندگان صورتهای مالی
۳۲	۵- ویژگیهای کیفی
۳۳	۶- عناصر صورتهای مالی

فصل سوم: صورتهای مالی

۳۵	۱- مقدمه
۳۶	۲- زمانه
۴۴	۳- صورت سود و زیان
۴۷	۴- صورت سود زیان جامع
۵۲	۵- صورت جریان وجوه نقد
۵۸	۶- صورت تغییرات حقوق صاحبان سرمایه
۶۱	۷- صورت وضعیت مالی به تاریخ ابتدای دوره مقایسه‌ای
۶۲	۸- یادداشتهای توضیحی
۶۴	۹- ملاحظات اختصاصی نخستین دوره گزارشگری طبق استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی
۶۹	پیوست: صورتهای مالی نمونه مبتنی بر استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی

فصل چهارم: موجودی نقد و مطالبات

۷۷	۱- مقدمه
۷۷	۲- وجه نقد و معادل وجه نقد
۸۰	۳- حسابداری و گزارشگری مطالبات
۸۲	۴- انتقال مطالبات
۸۳	۵- کاهش ارزش
۸۵	۶- ملاحظات اختصاصی نخستین دوره گزارشگری طبق استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی

فصل پنجم: موجودی مواد و کالا

۸۷	۱- مقدمه
۸۷	۲- اهم تفاوتها

۳- فرضهای (مفروضات) جریان هزینه ۸۹

۴- نحوه ارزشیابی موجودی مواد و کالا در تاریخ گزارشگری ۹۰

۵- ملاحظات اختصاصی نخستین دوره گزارشگری طبق استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۹۲

فصل ششم: داراییهای ثابت مشهود ۹۳

۱- مقدمه ۹۳

۲- استهلاک ۹۳

۳- ارزشیابی دارایی‌ای ثابت مشهود در تاریخ گزارشگری ۹۴

۴- کاهش ارزش ۹۵

۵- حسابداری معارج اکتشاف، ارزیابی، منابع معدنی ۹۷

۶- کمکهای بلاعوض دوا ۹۷

۷- حسابداری داراییهای زیستی مواد ۱۰۰

۸- سرمایه‌ای کردن مخارج تامین مالی ۱۰۰

۹- ملاحظات اختصاصی نخستین دوره گزارشگری طبق استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۰۱

فصل هفتم: داراییهای نامشهود ۱۰۵

۱- مقدمه ۱۰۵

۲- ارزش باقیمانده ۱۰۵

۳- ارزشیابی داراییهای نامشهود ۱۰۶

۴- کاهش ارزش ۱۰۷

۵- مخارج تحقیق و توسعه ۱۰۹

۶- مخارج محافظت از داراییهای نامشهود ۱۰۹

۷- ملاحظات اختصاصی نخستین دوره گزارشگری طبق استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۱۰

فصل هشتم: سرمایه‌گذاریها ۱۱۳

۱- مقدمه ۱۱۳

۲- حسابداری برای سرمایه‌گذاریها هرگاه سرمایه‌گذار فاقد نفوذ قابل ملاحظه باشد ۱۱۴

کاهش ارزش ۱۱۸

تغییر طبقه‌بندی سرمایه‌گذاریها ۱۱۹

روش بهای تمام شده	۱۲۱
۳- حسابداری برای سرمایه‌گذاران هرگاه سرمایه‌گذار دارای نفوذ قابل ملاحظه باشد	۱۲۲
روش ارزش ویژه	۱۲۲
حسابداری سرمایه‌گذاری پس از توقف بکارگیری روش ارزش ویژه	۱۲۳
استهلاک سرقفلی	۱۲۳
صورت‌های مالی جداگانه	۱۲۴
۴- سرمایه‌گذاری در املاک	۱۲۴
۵- حسابداری مصون‌سازی	۱۲۶
۶- ملاحظات اختصاصی نخستین دوره گزارشگری طبق استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی	۱۲۹
فصل نهم: بدهی‌های جاری و احتمالی	۱۳۱
۱- مقدمه	۱۳۱
۲- تعریف بدهیهای جاری، غیر جاری و احتمالی	۱۳۱
۳- بدهیهای مالی	۱۳۳
۴- گزارشگری بدهیهای مالی	۱۳۴
۵- ذخایر	۱۳۵
۶- بدهیهای احتمالی	۱۳۶
۷- ملاحظات اختصاصی نخستین دوره گزارشگری طبق استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی	۱۳۷
فصل دهم: حقوق صاحبان سرمایه	۱۳۹
۱- مقدمه	۱۳۹
۲- نحوه آرایه حقوق صاحبان سرمایه	۱۳۹
۳- طبقه‌بندی سهام ممتاز	۱۴۰
۴- اصطلاحهای مورد استفاده	۱۴۱
اندوخته	۱۴۱
سایر اصطلاحها	۱۴۲
۵- سهام خزانه	۱۴۳
۶- سود هر سهم	۱۴۴

۷- ملاحظات اختصاصی نخستین دوره گزارشگری طبق استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۴۵

فصل یازدهم: مالیات بر درآمد ۱۴۷

۱- مقدمه ۱۴۷

۲- تفاوت‌های دایمی و موقت بین سود حسابداری و سود مشمول مالیات ۱۴۸

۳- حسابداری مالیات بر درآمد ۱۵۰

۴- الزامات افشای مالیات بر درآمد ۱۵۵

۵- ملاحظات اختصاصی نخستین دوره گزارشگری طبق استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۵۵

فصل دوازدهم: سیرانه حسابداری و اصلاح اشتباه ۱۵۷

۱- مقدمه ۱۵۷

۲- نحوه تجدید آرایه صور بای مالی ۱۵۸

نحوه تجدید آرایه ترازنامه ۱۵۸

انتشار مجدد صورتهای مالی قبلاً منسوخ شده ۱۵۸

فید عملی نبودن تسری آثار مالی اصلاح اشتباه به آئین ۱۵۹

۳- ملاحظات اختصاصی نخستین دوره گزارشگری طبق استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۵۹

فصل سیزدهم: سایر موضوعات گزارشگری مالی ۱۶۳

۱- مقدمه ۱۶۳

۲- معاملات با اشخاص وابسته ۱۶۳

۳- رویدادهای بعد از تاریخ ترازنامه ۱۶۴

۴- حسابداری واحدهای تجاری در مرحله قبل از بهره‌برداری ۱۶۵

۵- حسابداری درآمدها ۱۶۵

۶- ملاحظات اختصاصی نخستین دوره گزارشگری طبق استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۶۸

فصل چهاردهم: حسابداری واحدهای تجاری کوچک و متوسط ۱۶۹

۱- مقدمه ۱۶۹

۲- ماهیت استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای واحدهای تجاری کوچک و متوسط ۱۷۰

۳- دامنه کاربرد استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای واحدهای تجاری کوچک و متوسط ۱۷۰

۴- تفاوت‌های کلیدی استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی واحدهای تجاری کوچک و متوسط ۱۷۱

- ۵- ملاحظات اختصاصی نخستین دوره گزارشگری طبق استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۷۳
- پیوست ۱- واژه‌نامه فارسی به انگلیسی ۱۷۵
- پیوست ۲- واژه‌نامه انگلیسی به فارسی ۱۷۹
- پیوست ۳- فهرست تاریخی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۸۳
- پیوست ۴- صورتهای مالی نمونه به زبان انگلیسی ۱۹۱
- منابع ۱۹۹

www.ketab.ir